

**UCHWAŁA NR/2024
RADY MIASTA SIEMIANOWIC ŚLĄSKICH**

z dnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Miasta Siemianowice Śląskie do roku 2030

Na podstawie art. 7 ust. pkt 5 i art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.), art. 1 ust. 1 i art. 2 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 917) oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 października w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023–2030 (Dz.U. 2023 poz. 2480)

**Rada Miasta Siemianowic Śląskich
uchwała:**

§ 1. Przyjąć „Miejski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Miasta Siemianowice Śląskie do roku 2030, stanowiący załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Siemianowice Śląskie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miasta Siemianowic
Śląskich

Adam Cebula

Załącznik do uchwały Nr/2024
Rady Miasta Siemianowic Śląskich
z dnia 2024 r.

Miejski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Miasta Siemianowice Śląskie do roku 2030

Siemianowice Śląskie, 2024

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	3
2. Epidemiologia.....	8
3. Diagnoza sytuacji i zagrożeń dla ochrony zdrowia psychicznego.....	8
4. Odbiorcy Programu.....	14
5. Priorytety Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Miasta Siemianowice Śląskie do roku 2030.....	15
6. Cele Programu i sposób realizacji zadań.....	15
7. Monitoring programu.....	21
8. Podmiot Koordynujący Program.....	21
9. Sprawozdawczość.....	21
10. Źródła finansowania Programu.....	22
11. Podsumowanie i prognozowane efekty.....	22

1. Wprowadzenie.

Program został opracowany na podstawie artykułu 2 ustęp 4 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 917) oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 roku w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2023-2030 (Dz.U. z 2023 r. poz. 2480). Zgodnie z wyżej wymienioną ustawą zdrowie psychiczne jest fundamentalnym dobrem osobistym człowieka, a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do obowiązków państwa.

Stąd też ochrona zdrowia psychicznego jest strefą szczególnego zainteresowania działań samorządów ze względu na dynamikę i rozmiar pojawiających się problemów związanych ze zdrowiem psychicznym mieszkańców na przestrzeni lat. Sytuacja epidemiologiczna na świecie oraz w Polsce wpłynęła na izolację społeczną, która w konsekwencji przyczyniła się do pogłębienia wielu zaburzeń psychicznych (między innymi do występowania zaburzeń lękowych i ogólnego wzrostu zachorowań na choroby psychiczne na skalę ogólnoświatową). Wykluczenie społeczeństwa z życia kulturalnego i społecznego, zamknięte poradnie oraz ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej również miały wpływ na pogorszenie się stanu psychicznego społeczeństwa. Panujący wszechobecnie trend szybkiego życia w ciągłym stresie, brak relacji międzyludzkich i wszechobecna samotność pomimo dostępu do mediów stała się również przyczyną wielu zaburzeń psychicznych.

Oprócz wspomnianych wyżej czynników stan psychiczny ludzi jest zdeterminowany innymi wieloma składnikami, w tym biologicznymi (na przykład genetycznymi, płciowymi), indywidualnymi (na przykład doświadczeniami osobistymi), rodzinnymi i społecznymi (na przykład wsparcie społeczne) oraz ekonomicznymi i środowiskowymi (na przykład status społeczny i warunki życia), a dodatkowo funkcjonujące wśród społeczeństwa przekonanie, że opieka psychiatryczna i psychologiczna jest czymś złym i wstydlivym.

Biorąc pod uwagę globalny problem jakim jest ochrona zdrowia psychicznego zostało opracowanych szereg dokumentów strategicznych, między innymi przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) czy Unię Europejską.

W dokumentach tych określono kwestie dotyczące zdrowia psychicznego, takie jak: zapobieganie depresji, walka ze stygmatyzacją osób chorych psychicznie, promocja zdrowia psychicznego oraz dobrostan dzieci, młodzieży i osób starszych.

Przedstawione w tych dokumentach wnioski w sposób jednoznaczny wskazują, jaki

wielowymiarowy wpływ na życie społeczne i gospodarcze mają zaburzenia zdrowia psychicznego. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) definiuje zdrowie psychiczne jako nie tylko brak choroby, lecz także stan pełnego, fizycznego, umysłowego i społecznego dobrostanu. W myśl tej definicji, zdrowie psychiczne to obok braku zaburzeń psychicznych również stan, w którym człowiek wykorzystuje swoje zdolności, może radzić sobie ze stresem w życiu codziennym, może wydajnie i owocnie pracować oraz jest w stanie wnieść wkład w życie danej wspólnoty.

W Polsce działania zmierzające do poprawy zdrowia publicznego uregulowane są w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 917) i obejmują one realizację zadań dotyczących ochrony zdrowia psychicznego, w szczególności:

- 1) zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- 2) promocję zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym,
- 3) kształtowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Dodatkowo zadania, które mają być realizowane przez organy władzy publicznej i ściśle współpracujące z nimi podmioty określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 roku w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. z 2021 r. poz. 642).

Cele operacyjne dotyczące ochrony zdrowia psychicznego to:

- 1) promocja zdrowia psychicznego poprzez: realizację projektów i programów edukacyjnych, wychowawczych, interwencyjnych oraz profilaktycznych opartych na podstawach naukowych, w tym programów profilaktyki uniwersalnej, wskazującej i selektywnej,
- 2) zapobieganie zachowaniom samobójczym poprzez:
 - a) rozwijanie odpowiedzialnej polityki informacyjnej na temat zachowań samobójczych oraz czynników ryzyka i czynników chroniących z nimi związanych, w tym monitorowanie mediów, stosowanie zaleceń specjalistów

(np. suicydologów, specjalistów zdrowia publicznego) w opracowywaniu materiałów informacyjnych i innych przekazów o charakterze medialnym przez instytucje publiczne oraz media publiczne,

- b) ograniczanie dostępu do metod dokonywania samobójstw w celu zmniejszenia liczby zachowań samobójczych we wszystkich grupach wiekowych, w tym wspieranie inicjatyw mających na celu poprawę bezpieczeństwa w różnych obiektach, na przykład mostach, wiaduktach, w obszarze infrastruktury kolejowej (między innymi stacje kolejowe, przejazdy, perony) i budynkach, a także podejmowanie racjonalnych działań w obszarze dostępności leków (OTC-produkty lecznicze wydawane bez przepisu lekarza), środków medycznych i innych toksycznych substancji chemicznych wykorzystywanych w celach samobójczych,
- c) opracowanie, wdrażanie i ewaluacja programów profilaktyki uniwersalnej, wskazującej i selektywnej ukierunkowanych na zapobieganie zachowaniom samobójczym, dostosowanych do potrzeb różnych populacji,
- d) zapewnienie dostępu do pomocy w kryzysie psychicznym przez dostęp do konsultacji za pośrednictwem narzędzi teleinformatycznych w tym: telefony wsparcia i zaufania, poradnie internetowe, infolinie i linie wsparcia), dostosowanej do potrzeb osób w różnym wieku,
- e) rozwój kompetencji pracowników ochrony zdrowia, pracowników oświaty, pomocy społecznej, służb mundurowych, osób duchownych i innych grup zawodowych, w zakresie wczesnego wykrywania symptomów zachowań samobójczych oraz podejmowania interwencji wobec osób przejawiających zachowania samobójcze.

Natomiast nadrzędnym dokumentem wskazującym kierunek rozwoju opieki psychiatrycznej jest Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 roku w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030, który ma na celu przede wszystkim zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi zintegrowanej, kompleksowej, wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.

Cele główne Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030, to:

- 1) zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb,
- 2) prowadzenie działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi.

Cele szczegółowe Programu:

- 1) w zakresie zapewniania osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb:
 - a) upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej,
 - b) upowszechnienie nowego modelu ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży opartego o trzy poziomy referencyjne,
 - c) upowszechnianie i zapewnienie dostępu do specjalistycznych programów terapeutycznych oraz procedur diagnostycznych,
 - d) upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego,
 - e) aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi,
 - f) skoordynowanie dostępnych form opieki i wsparcia,
 - g) udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom,
 - h) opracowanie i wdrożenie nowego, zintegrowanego i kompleksowego modelu opieki nad osobami uzależnionymi i ich bliskimi,
 - i) upowszechnienie rekomendowanych założeń do programów terapeutycznych dla dzieci i młodzieży problemowo korzystających z nowych technologii cyfrowych,
 - j) opracowanie we współpracy z towarzystwami naukowymi właściwymi w sprawach uzależnień oraz z podmiotami zrzeszającymi psychoterapeutów uzależnień, standardów lub rekomendacji postępowania medycznego,

psychologicznego i psychoterapeutycznego w podmiotach prowadzących działalność leczniczą w zakresie leczenia uzależnień;

- 2) w zakresie prowadzenia działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi:
 - a) prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących przedstawiania wizerunku osób z zaburzeniami psychicznymi w mediach,
 - b) prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących konieczności respektowania praw osób z zaburzeniami psychicznymi.

Miejski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Miasta Siemianowice Śląskie do roku 2030 stanowi kontynuację Miejskiego Programu na lata 2020-2022 i określa najbardziej istotne elementy polityki zdrowotnej miasta oraz wyznacza kierunki działań, które zmierzać mają do osiągnięcia celu nadrzędnego, którym jest ochrona i poprawa stanu zdrowia psychicznego mieszkańców. Program ten powstał w oparciu o identyfikację aktualnych problemów wraz z analizą zasobów możliwych do zaangażowania w ich rozwiązywanie.

Przy tworzeniu Programu zaangażowano osoby, instytucje oraz organizacje pozarządowe, które biorą aktywny udział w kształtowaniu systemu zdrowia psychicznego na rzecz mieszkańców Miasta Siemianowice Śląskie.

Miejski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Miasta Siemianowice Śląskie do roku 2030 powstał z myślą o osobach w różnym wieku, zmagających się z różnymi problemami, zaburzeniami i chorobami psychicznymi. Natomiast w szczególny sposób zaznacza konieczność wsparcia dzieci i młodzieży oraz ich rodziców i opiekunów. Działaniami Programu objęte są również osoby znajdujące się w otoczeniu osób cierpiących to jest rodziny, środowisko lokalne oraz członkowie wszelkich grup zawodowych świadczących szeroko rozumianą pomoc.

Program przedstawia długofalowe, strategiczne kierunki działań polityki społecznej i zdrowotnej planowane do realizacji w obszarze zdrowia psychicznego dla mieszkanki i mieszkańców Miasta Siemianowice Śląskie. Jego wieloletni charakter pozwala na wprowadzanie systemowych, komplementarnych, wszechstronnych i skutecznych rozwiązań na rzecz osób dotkniętych problemem zaburzeń i chorób psychicznych oraz dla członków ich rodzin. Program zakłada również szereg działań edukacyjno-promocyjnych kierowanych do wszystkich mieszkańców, których głównym celem będzie

upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w stanach zagrażających zdrowiu psychicznemu oraz zapobieganie stygmatyzacji osób i rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi.

2. Epidemiologia.

Istniejące dane i prognozy na temat zdrowia psychicznego wskazują, że zaburzenia psychiczne są poważnym i narastającym problemem na całym świecie. Depresja i zaburzenia lękowe powiązane bardzo często ze zjawiskiem nadużywania alkoholu, zdaniem Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), są najczęściej występującymi zaburzeniami psychicznymi na świecie. Według kompleksowej miary stanu zdrowia obejmującej analizę umieralności, niepełnosprawności i czynników zagrażających zdrowiu, zaburzenia psychiczne stanowią aż 31% globalnego obciążenia chorobą (angielski: Global Burden of Disease-GBD).

Natomiast jednym z najczęściej występujących zaburzeń psychicznych jest depresja, która znajduje się na liście 20 najczęściej występujących przyczyn niepełnosprawności na świecie. Stała się ona na tyle powszechną chorobą występującą na świecie, że według danych Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), szacunkowo cierpi na nią 3,8% populacji, w tym 5,0% wśród dorosłych i 5,7% wśród dorosłych w wieku powyżej 60 lat. Oznacza to, że problemem tym jest dotkniętych około 280 milionów ludzi na świecie.

Według prognozy Światowej Organizacji Zdrowia WHO w 2030 roku depresja będzie czynnikiem w największym stopniu odpowiedzialnym za GBD. W roku 2025 ma być 131,5 miliona chorych cierpiących na otępienie.

3. Diagnoza sytuacji i zagrożeń dla ochrony zdrowia psychicznego.

Zgodnie z danymi Światowej Organizacji Zdrowia blisko miliard ludzi na świecie doświadcza zaburzeń psychicznych. Średnio co 40 sekund jedna osoba na świecie traci życie w wyniku zamachu samobójczego. Najczęstsze ustalone przyczyny zamachów samobójczych zakończonych zgonem to choroba psychiczna albo zaburzenia psychiczne oraz nieporozumienia rodzinne lub przemoc w rodzinie. Z badania pod nazwą „Kompleksowe badanie stanu zdrowia psychicznego społeczeństwa i jego uwarunkowań (EZOPH)”, które przeprowadzono na reprezentatywnej próbie losowej mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej wynika, iż najwięcej zamachów samobójczych było wśród osób w wieku 19–24 lat – 1573

oraz wśród osób w wieku 30–34 lat – 1504. Znakiem obecnych czasów jest nasilające się zjawisko chorób o podłożu psychosomatycznym i psychicznym, a zwłaszcza depresje i nerwice.

Przyczyn tego stanu należy upatrywać w:

- a) szybko zmieniającej się rzeczywistości życia społecznego,
- b) problemach egzystencjalnych,
- c) trudnościach w sprostaniu oczekiwaniom otoczenia,
- d) predyspozycjach osobniczych,
- e) długotrwałym oddziaływaniu czynników stresogennych, a w ostatnim czasie również izolacja społeczna związana z pandemią oraz zmianą sposobu organizacji pracy i nauki na pracę zdalną ograniczającą kontakty międzyludzkie.

Mieszkańcy Siemianowic Śląskich odczuwają negatywne skutki działania powyższych czynników w coraz większej skali. Wśród populacji, która szczególnie jest narażona na skutki chorób o podłożu psychosomatycznym są dzieci i młodzież. Ochrona zdrowia psychicznego młodego pokolenia jest inwestycją w przyszłość społeczeństwa. Zapewnienie dzieciom i młodzieży właściwych warunków do rozwoju stanowi istotny czynnik decydujący o ich zdrowiu na dalszych etapach życia. Wiele dzieci i młodzieży w Polsce, jak i w naszym mieście zмага się z problemami psychicznymi sama lub z niewystarczającą pomocą. Dostępność do specjalistycznej opieki psychiatrycznej, psychologicznej i terapeutycznej w Polsce jest wciąż ograniczona. Stąd niniejszy Program obejmuje potrzeby wszystkich mieszkańców Siemianowic Śląskich w zakresie zdrowia psychicznego ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży oraz osób starszych.

Poniższe dane prezentują wskaźniki dotyczące zdrowia psychicznego obejmujące lata 2022-2023.

Dane zostały udostępnione przez poszczególne jednostki organizacyjne Miasta Siemianowice Śląskie, które działają w obszarze ochrony zdrowia psychicznego.

3.1. Dane liczbowe udzielonych porad lub pobytów dziennych zrealizowanych dla pacjentów korzystających z oferty Samodzielnego Publicznego Zespołu Lecznictwa Psychiatrycznego w Siemianowicach Śląskich.

Rok	Liczba porad udzielonych w Poradni Zdrowia Psychicznego	Liczba pobyków w Dziennym Oddziale Psychiatrycznym
2022	12389	496
2023	11760	536

Źródło: Samodzielny Publiczny Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Siemianowicach Śląskich.

Z danych przedstawionych powyżej wynika, że w roku 2022 liczba osób korzystających ze świadczeń udzielanych w Poradni Zdrowia Psychicznego osiągnęła najwyższą wartość w skali przedstawionego okresu. Na ten poziom miała wpływ przede wszystkim pandemia i związana z nią izolacja społeczna oraz stany lękowe.

Natomiast rok 2023 wykazał najwyższą wartość osób korzystających z Dziennego Oddziału Psychiatrycznego.

Podsumowując w Poradni Zdrowia Psychicznego (w tym: porady lekarskie diagnostyczne, terapeutyczne, kontrolne, porady psychologiczne, porady psychologiczne diagnostyczne, sesje psychoterapii indywidualnej) – liczba leczonych ogółem: 2022 rok – 1648 osób, 2023 rok – 1994 osób.

Oddział Dzienny Psychiatryczny (w tym: wizyty lekarskie psychiatryczne, farmakoterapia, kliniczno-psychiatryczna ocena stanu psychicznego, terapia grupowa, terapia zajęciowa, terapia muzyczna, ćwiczenia ogólnousprawniające grupowe, terapia behawioralno-relaksacyjna)–liczba leczonych ogółem: 2022 rok–496 osób, 2023 rok–536 osób.

3.2. Dane liczbowe wydanych orzeczeń o niepełnosprawności oraz stopniu niepełnosprawności przez Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Siemianowicach Śląskich.

W przedstawionych poniżej danych wzięto pod uwagę symbole przyczyn niepełnosprawności 02-P (choroby psychiczne) i 01-U (upośledzenie umysłowe), które w systemie orzecznictwa o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności określają zaburzenia psychiczne.

Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności z kodu 02-P i 01-U w roku 2022 – osoby przed 16 rokiem życia.

Rok	Symbol przyczyny niepełnosprawności	Wiek				Płeć	
		0-3	4-7	8-16	Razem	M	K
2022	02-P	7	0	0	7	5	2
2022	01-U	3	0	0	3	1	2

Źródło: Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Siemianowicach Śląskich.

Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności z kodu 02-P i 01-U w roku 2023 – osoby przed 16 rokiem życia.

Rok	Symbol przyczyny niepełnosprawności	Wiek				Płeć	
		0-3	4-7	8-16	Razem	M	K
2023	02-P	0	0	3	3	0	3
2023	01-U	0	2	2	4	3	1

Źródło: Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Siemianowicach Śląskich.

Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności z kodu 02-P i 01-U w roku 2022 – osoby powyżej 16 roku życia.

Rok	Symbol przyczyny niepełnosprawności	Wiek				Stopień niepełnosprawności			Płeć	
		16-25	26-40	41-60	Powyżej 60	Lekki	Umiarkowany	Znaczny	K	M
2022	02-P	119	0	0	0	19	57	43	81	38
2022	01-U	19	0	0	0	2	3	14	10	9

Źródło: Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Siemianowicach Śląskich.

Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności z kodu 02-P i 01-U w roku 2023 – osoby powyżej 16 roku życia.

Rok	Symbol przyczyny niepełnosprawności	Wiek				Stopień niepełnosprawności			Płeć	
		16-25	26-40	41-60	Powyżej 60	Lekki	Umiarkowany	Znaczny	K	M
2023	02-P	14	30	58	44	36	65	45	97	49
2023	01-U	4	3	3	1	2	1	8	7	4

Źródło: Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Siemianowicach Śląskich.

Największą grupę osób w 2022 roku, które zaliczono do osób z niepełnosprawnością stanowiły dzieci w wieku 0-3, płci męskiej i o symbolu niepełnosprawności 02-P. Natomiast w roku 2023 przeważającą grupę stanowiły dzieci zakwalifikowane do symbolu niepełnosprawności 01-U, w przedziale wiekowym 4-16 lat, płci męskiej.

Z analizy danych dotyczących orzekania o stopniu niepełnosprawności wynika, że w 2023 roku w stosunku do 2022 roku nastąpił wzrost liczby osób orzeczonych powyżej 16 roku życia z kategorią niepełnosprawności 02-P. Wśród osób powyżej 16 roku życia z zaburzeniami psychicznymi zdecydowanie największą grupę stanowią kobiety.

Należy tutaj podkreślić, że przedstawione powyżej statystyki nie obejmują osób, które posiadają orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności obejmującymi niepełnosprawność sprzężoną.

3.3. Informacje dotyczące udzielonego wsparcia oraz działań informacyjnych skierowanych do mieszkańców Siemianowic Śląskich w zakresie zdrowia psychicznego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich:

- 3.3.1. Konsultacje psychologiczne, poradnictwo psychologiczne, terapia psychologiczna: liczba udzielonych świadczeń – 426 w roku 2022, 453 w roku 2023,
- 3.3.2. Pomoc psychologiczna w sytuacjach ostrego kryzysu: w roku 2022 - 3 osoby, w roku 2023 - 2 osoby,
- 3.3.3. Warsztaty dla rodziców – z warsztatów skorzystało 9 osób, łącznie 20 spotkań,
- 3.3.4. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi: w 2022 roku skorzystało 5 osób - zrealizowano 2.288,5 godziny (średnio 38 godzin na osobę miesięcznie), a w 2023 roku usługi zostały przyznane również 5 osobom - zrealizowano 2.438 godzin (średnio 41 godzin na osobę miesięcznie),
- 3.3.5. Wsparcie realizowane przez środowiskowe domy samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi: w 2022 roku ze wsparcia środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Chorzowie, Czeladzi i Katowicach skorzystało 12 osób, natomiast w 2023 roku - 13 osób,
- 3.3.6. Pobyt osób w domach pomocy społecznej: w 2022 roku w domach pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych przebywało 60 osób, natomiast w 2023 roku – 55 osób,
- 3.3.7. Udzielanie wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową w kryzysie zdrowia psychicznego, realizacja zadań wynikających z procedury „Niebieskie Karty”:
- w 2022 roku z rozmów wspierających skorzystało 8 osób, natomiast poradnictwo dla osób dotkniętych przemocą w kryzysie zdrowia psychicznego

objęło 8 osób,

- w 2023 roku 13 osób skorzystało z rozmów wspierających, poradnictwo dla osób dotkniętych przemocą w kryzysie zdrowia psychicznego objęło 13 osób.

3.4. Informacja dotycząca udzielonego wsparcia oraz działań informacyjnych skierowanych do mieszkańców Siemianowic Śląskich w zakresie zdrowia psychicznego przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Siemianowicach Śląskich:

- w roku 2022 roku z pomocy Ośrodka skorzystało 538 osób (z czego 310 osób po raz pierwszy),
- w roku 2023 ze wsparcia skorzystały 523 osoby (z czego 425 osób po raz pierwszy.)

3.5. Informacja dotycząca udzielonego wsparcia skierowanego do mieszkańców Siemianowic Śląskich w zakresie zdrowia psychicznego przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Siemianowicach Śląskich obejmująca lata 2022-2023:

3.5.1 wydane orzeczenia ogółem (w tym opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju) – 937,

3.5.2. terapia psychologiczna – 200 osób,

3.5.3. psychoterapia – 302 osoby,

3.5.4. zajęcia terapeutyczne – 58 osób.

4. Odbiorcy Programu.

Odbiorcami Programu są mieszkańcy Miasta Siemianowice Śląskie, a w szczególności:

- a) populacja zdrowych mieszkańców: dzieci i młodzież oraz osoby dorosłe ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych,
- b) osoby z chorobami oraz z zaburzeniami psychicznymi,
- c) osoby w kryzysach życiowych, psychicznych.

5. Priorytety Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Miasta Siemianowice Śląskie do roku 2030.

- 5.1. Zapobieganie najczęstszym zaburzeniom i problemom zdrowia psychicznego, w tym depresji u dzieci i młodzieży,
- 5.2. Zapewnienie pomocy psychospołecznej osobom będącym w kryzysie psychicznym,
- 5.3. Promocja zdrowia psychicznego w miejscu nauczania, wychowania i pracy,
- 5.4. Edukacja mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia psychicznego,
- 5.5. Zapewnienie warunków integracji społecznej i przeciwdziałanie wykluczeniu osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 5.6. Podniesienie świadomości i zwiększenia zasobów informacyjnych,
- 5.7. Zwiększenie dostępu do kompleksowej, wszechstronnej i skoordynowanej opieki zdrowotnej i społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

6. Cele Programu i sposób realizacji zadań.

Cele główne Programu wynikają z założeń Narodowego Programu Zdrowia 2021-2025 i Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030:

- 6.1. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki oraz wsparcia adekwatnego do ich potrzeb.

Do celów szczegółowych i zadań należą:

- 6.1.1. Zwiększenie dostępu do kompleksowej, wszechstronnej i skoordynowanej opieki zdrowotnej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zadania:

- a) opracowanie programu działań zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym

rozwoju CZP oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży,

- b) rozwój infrastruktury miejskich jednostek organizacyjnych udzielających wsparcia psychicznego i społecznego działających na terenie miasta Siemianowice Śląskie,
- c) utworzenie Centrum Zdrowia Psychicznego zgodnie z zasadami organizacyjnymi zawartymi w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030,
- d) zwiększenie dostępu na terenie miasta do lekarzy specjalistów z dziedziny psychiatrii, a zwłaszcza psychiatrii dziecięcej,
- e) utworzenie minimum jednej grupy psychoterapeutycznej dedykowanej wyłącznie osobom z niepełnosprawnością intelektualną, u których współwystępują zaburzenia psychiczne,
- f) podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników jednostek organizacyjnych miasta udzielających świadczeń z zakresu opieki psychiatrycznej i leczeniu uzależnień.

6.1.2. Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego.

Zadania:

- a) aktualizacja poszerzenia, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej oraz samopomocy środowiskowej,
- b) wspieranie finansowe projektów organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- c) organizowanie wsparcia, w tym psychologicznego, osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin w bieżącej działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich.

6.1.3. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zadania:

- a) zwiększanie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi,
- b) prowadzenie kampanii szkoleniowo-informacyjnej adresowanej do pracodawców, promującej zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi,
- c) zwiększenie udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowego urzędu pracy,
- d) zwiększenie aktywności społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin poprzez działania integrujące ze środowiskiem lokalnym.

6.1.4. Skoordynowanie dostępnych form opieki i wsparcia.

Zadania:

- a) działalność Zespołu Koordynującego działania na rzecz ochrony i promocji zdrowia psychicznego oraz profilaktyki zaburzeń psychicznych na terenie Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2024-2030, powołanego Zarządzeniem Nr 4378/2024 Prezydenta Miasta Siemianowice Śląskie z dnia 16 kwietnia 2024 r.,
- b) opracowanie i aktualizowanie na bieżąco miejskiego programu ochrony zdrowia psychicznego dla miasta Siemianowice Śląskie, zawierającego szczegółowy plan zapewnienia mieszkańcom skoordynowanych, medycznych i społecznych świadczeń,
- c) realizacja, koordynowanie i monitorowanie miejskiego programu ochrony zdrowia psychicznego,
- d) przygotowanie i udostępnienie mieszkańcom aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

6.1.5. Udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom.

Zadania:

- a) zapewnienie wsparcia specjalistycznego dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzinom oraz nauczycielom przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne przy współpracy z podmiotami działającymi na rzecz wsparcia dzieci, uczniów, rodzin, nauczycieli,
- b) udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzinom oraz nauczycielom w jednostkach systemu oświaty.

Wskaźniki monitoringu:

- liczba osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin objętych wsparciem,
- liczba udzielonych konsultacji w ramach pomocy osobom i rodzinom w zakresie zdrowia psychicznego (ilość osób),
- liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności oraz o stopniu niepełnosprawności przez Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Siemianowicach Śląskich z symbolem 02-P i 01-U,
- liczba wydanych orzeczeń oraz udzielonego wsparcia przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Siemianowicach Śląskich,
- liczba utworzonych grup psychoterapeutycznych skierowanych wyłącznie do osób z niepełnosprawnością intelektualną, u których współwystępują zaburzenia psychiczne,
- liczba osób objętych specjalistycznym poradnictwem psychologicznym,
- liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- liczba oraz rodzaj przedsięwzięć, zadań i projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe na rzecz osób z zaburzeniami zdrowia psychicznego,

- liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Siemianowicach Śląskich posiadających stopień niepełnosprawności z symbolem 02-P lub 01-U, objętych pomocą w zakresie poradnictwa zawodowego,
- liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Siemianowicach Śląskich legitymujących się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności z symbolem 02-P lub 01-U objętych pomocą w zakresie aktywizacji zawodowej,
- liczba sfinansowanych szkoleń skierowanych do kadry zajmującej się udzielaniem świadczeń z zakresu opieki psychiatrycznej i leczeniu uzależnień,
- liczba osób zgłaszających się do Ośrodków z powodu przemocy (np. MOPS, OiK),
- liczba kontaktów nawiązanych z pracodawcami oferującymi wolne miejsca pracy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- liczba udostępnionych przewodników informacyjnych,
- liczba organizacji pozarządowych, które otrzymały wsparcie finansowe na realizację projektów własnych, służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, osób starszych czy z niepełnosprawnościami,
- liczba przeprowadzonych kampanii szkoleniowo-informacyjnych adresowanych do pracodawców promujących zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi (liczba przedsięwzięć, zasięg, liczba uczestników).

Współrealizatorzy: Urząd Miasta Siemianowice Śląskie, Samodzielny Publiczny Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Siemianowicach Śląskich, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Siemianowicach Śląskich, Samodzielny Publiczny Zakład Terapii Uzależnień i Współzależnienia w Siemianowicach Śląskich, Powiatowy Urząd Pracy w Siemianowicach Śląskich, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Siemianowicach Śląskich, placówki oświatowe, domy pomocy społecznej, warsztaty terapii zajęciowej, Klub Integracji Społecznej oraz Zespół Koordynujący działania na rzecz ochrony i promocji zdrowia psychicznego oraz profilaktyki zaburzeń psychicznych na terenie Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2024-2030.

6.2. Promocja zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym.

Do celów szczegółowych i zadań należą:

6.2.1. Upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu, sposobów komunikowania i funkcjonowania w społeczności lokalnej (rodzinnej, szkolnej, rówieśniczej) oraz zapobieganie zaburzeniom psychicznym.

Zadania:

- a) działania edukacyjno-informacyjne w zakresie promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym, ze szczególnym uwzględnieniem dostosowania form i metod przekazu do osób z niepełnosprawnością intelektualną,
- b) szkolenia w zakresie promocji zdrowia psychicznego,
- c) promocja programów zdrowia psychicznego w środowisku lokalnym,
- d) organizacja cyklicznych konferencji.

Wskaźniki monitoringu:

- liczba opracowanych/zrealizowanych w środowisku lokalnych projektów/programów w obszarze szeroko rozumianej promocji zdrowia psychicznego,
- liczba działań informacyjno-edukacyjnych,
- liczba przeprowadzonych szkoleń, konferencji, warsztatów, spotkań, kampanii w zakresie zdrowia psychicznego,
- liczba osób biorących w powyższych przedsięwzięciach,
- liczba i rodzaj upowszechnionych informacji,
- liczba osób objętych wsparciem i rodzaj działań wspierających.

Współrealizatorzy: Samodzielny Publiczny Zespół Lecznictwa Psychiatrycznego w Siemianowicach Śląskich, Urząd Miasta Siemianowice Śląskie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemianowicach Śląskich, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Siemianowicach Śląskich, Powiatowy Urząd Pracy w Siemianowicach Śląskich, Samodzielny Publiczny Zakład Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Siemianowicach Śląskich, Poradnia Psychologiczno-

Pedagogiczna w Siemianowicach Śląskich, placówki oświatowe, domy pomocy społecznej, warsztaty terapii zajęciowej, Klub Integracji Społecznej oraz Zespół Koordynujący działania na rzecz ochrony i promocji zdrowia psychicznego oraz profilaktyki zaburzeń psychicznych na terenie Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2024-2030.

7. Monitoring programu

Realizatorzy Programu zaangażowani w realizację poszczególnych działań monitorują potrzeby oraz zmiany ilościowo – jakościowe, które będą stanowiły podstawę do dokonywania zmian w poszczególnych elementach programu (liczba przygotowanych i zrealizowanych programów, przedsięwzięć profilaktycznych, liczba osób, którym udzielono świadczeń zdrowotnych, liczba wykrytych zaburzeń, liczba osób korzystających z poszczególnych form pomocy, itd.).

Głównym narzędziem monitoringu będą coroczne sprawozdania z realizacji Programu za dany rok kalendarzowy.

8. Podmiot Koordynujący Program

Zespół Koordynujący działania na rzecz ochrony i promocji zdrowia psychicznego oraz profilaktyki zaburzeń psychicznych na terenie Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2024 - 2030, koordynuje realizację Programu przez poszczególne jednostki.

9. Sprawozdawczość

Sprawozdania tworzone będą na podstawie danych uzyskanych od miejskich jednostek organizacyjnych oraz organizacji pozarządowych działających na terenie miasta na rzecz osób z zaburzeniami zdrowia psychicznego, osób starszych i z niepełnosprawnościami.

Podmioty realizujące Miejski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Miasta Siemianowice Śląskie do roku 2030 będą przedkładać co roku (począwszy od 2024) sprawozdanie z realizacji Programu i przysyłać je do Wydziału Polityki Społecznej, Urzędu Miasta Siemianowice Śląskie. Dodatkowo coroczne raporty podsumowujące działania zrealizowane w ramach niniejszego Programu za rok poprzedni będą przesyłane Ministrowi Zdrowia, w wymaganym terminie.

10. Źródła finansowania Programu.

1. Narodowy Fundusz Zdrowia,
2. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
3. Fundusz Pracy,
4. budżet Gminy,
5. środki finansowe własne realizatorów Programu,
6. inne, w tym pozyskane ze środków zewnętrznych, unijnych.

11. Podsumowanie i prognozowane efekty.

Ryzykiem związanym z realizacją Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Miasta Siemianowice Śląskie do roku 2030 jest brak dedykowanych środków finansowych na jego realizację. Pomimo trudności zakłada się, że końcowym efektem Programu będzie zwiększenie wiedzy oraz świadomości mieszkańców na temat zdrowia psychicznego w aspekcie profilaktycznym, leczniczym oraz społecznym.

Ponadto zakłada się, że osobom z zaburzeniami psychicznymi bądź będącym w stanie kryzysu psychicznego, poprawi się komfort życia poprzez:

- zwiększenie dostępu do świadczeń zdrowotnych w zakresie psychiatrii finansowanych przez NFZ,
- utworzenie Centrum Zdrowia Psychicznego,
- wsparcie społeczne,
- zdobycie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych.

Miejski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Miasta Siemianowice Śląskie do roku 2030 powiązany jest z innymi miejskimi programami oraz Strategią rozwiązywania problemów społecznych miasta Siemianowice Śląskie na lata 2021-2024, aby w sposób kompleksowy wpływać na poprawę stanu zdrowia psychicznego mieszkańców Siemianowic Śląskich oraz prawidłowe postawy społeczne wobec osób z zaburzeniami psychicznymi.

UZASADNIENIE

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 oraz ustawy o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 roku (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 917), ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane.

Miejski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Miasta Siemianowice Śląskie do roku 2030 określa najbardziej istotne elementy polityki zdrowotnej miasta oraz jest realizacją wytycznych określonych w Narodowym Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030, które podkreślają znaczenie upowszechniania środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej.

Program przedstawia długofalowe, strategiczne kierunki działań mających na celu ograniczenie występowania zagrożeń dla zdrowia psychicznego mieszkańców miasta, poprawę jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskich oraz zapewnienie dostępności do świadczeń psychiatrycznej opieki zdrowotnej. Program finansowany będzie ze środków pozyskanych z Narodowego Funduszu Zdrowia, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Pracy, budżetu Gminy, środków własnych realizatorów Programu oraz ze środków zewnętrznych, np. unijnych.

Program powstał przy udziale Zespołu Koordynującego działania na rzecz ochrony i promocji zdrowia psychicznego oraz profilaktyki zaburzeń psychicznych na terenie Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2024-2030 powołanego Zarządzeniem Nr 4378/2024 Prezydenta Miasta Siemianowice Śląskie z dnia 16 kwietnia 2024 r.

Przedłożony projekt Uchwały został pozytywnie zaopiniowany przez Powiatową Społeczną Radę do Spraw Osób Niepełnosprawnych w Siemianowicach Śląskich.